

Bijeenkomst Parkinson Café Nijmegen – 30 november 2018

Parkinson en mondgezondheid door Lotte Dielis, tandarts

Lotte Dielis is afgelopen juli afgestudeerd als tandarts aan de Radboud Universiteit en werkt in een tandartspraktijk in Eindhoven samen met andere tandartsen en mondhygiënisten. Zij heeft ook ervaring met mondhygiëne en is geïnteresseerd in Parkinson.

Bij een eerdere bijeenkomst hebben de bezoekers van het Parkinson Café al vragen kunnen opschrijven, die Lotte beantwoordt en daarnaast komen nog andere interessante zaken aan bod.

Tandenknarsen

Tandenknarsen kan zowel overdag als 's nachts gebeuren. Vaak heeft de persoon met Parkinson ook last van de mondspieren. Mogelijke oplossingen:
- een "splint" (opbeetplaat) laten aanmeten waarmee de boven- en ondertanden van elkaar worden gehouden en het op elkaar klemmen van de kaken vermindert.

Een kaakfysiotherapeut (orofaciaal therapeut) kan helpen bij verhoogde spierspanning of een gnatholoog bij kaakgewrichtsklachten. En als stress een belangrijke oorzaak is van verhoogde spierspanning kan psychologische ondersteuning worden geadviseerd. Een vroegtijdige behandeling is noodzakelijk om schade aan het gebit te voorkomen.

Kwijlen en slikproblemen (dysfagie)

Door Parkinson kunnen de volgende verschijnselen zich voordoen: vertraagde slikreflex, lagere slikfrequentie, open mond en wateriger speeksel.

De gevolgen kunnen o.a. zijn longontsteking, bacteriën in de mondhoeken (te bestrijden met een anti-schimmelcrème), verslikken.

Bij Parkinson kan het slikken minder automatisch gaan, dus is het goed om bewuster te slikken en sliktechnieken aan te leren.

De samenstelling van het speeksel (wateriger) en het minder "doorspoelen" van de mond kan negatief uitwerken op het gebit.

Adviezen: logopedie, 's nachts handdoek op het kussen, en eventueel medicatie (anticholinergica, nadeel eventuele bijwerkingen zoals droge mond, obstipatie, minder zweten en niet bij iedereen effect), en ingrijpender: botuline toxine injectie, verleggen speekselafvoergangen, wegsnijden/bestralen speekselafvoergangen.

Maar ook last hebben van een droge mond en mondbranden kunnen ontstaan. Door de medicatie of door minder en wateriger speeksel. Gevolgen: een droge tong, cariës, droge lippen, schimmels in de mond, verdikking van de speekselklieren.

Tips: zure en scherpe voeding vermijden, en alcohol droogt uit. Wel frequent water drinken en de mond bevochtigen. Soms helpt kauwgom, een mondgel of - spray, ananas, mondwater met fluoride of een medicijn (pilocarpine), een luchtbevochtiger (in de slaapkamer).

Een vragensteller die door 's nachts met open mond te slapen een erg droge mond krijgt, vroeg zich af of een band om hoofd/onderkaak binden een goed idee is. Maar vanwege het veiligheidsrisico is dit niet aan te raden!

Verkleuringen tanden en kiezen

Soms ontstaat verkleuring van de tanden door de medicijnen. Dit is zoveel mogelijk te voorkomen door niet op de medicijnen te kauwen en extra aandacht aan de mondhygiëne te besteden.

Kunstgebit en protheses

Door dysfunctie van de mondspieren kunnen er problemen met het kunstgebit ontstaan en ook door wateriger speeksel is de zuigfunctie in de mond verminderd. Implantaten zouden een alternatief kunnen zijn maar mensen met Parkinson zijn gevoeliger voor tandvleesproblemen. Bovendien is de hele behandeling erbij langdurend en vaak te belastend voor iemand met Parkinson.

Verlies reuk- en smaakvermogen

Door het verlies van de reuk- en smaakzenuwen kan interesse in eten verminderen. Dit kan ook door medicijnen worden veroorzaakt of een droge mond.

Met logopedie kunnen sliktechnieken worden aangeleerd en een diëtiste kan tips geven over hoe en wat er het beste kan worden gegeten.

Mondhygiëne

Bij Parkinson gaat de verzorging van de mond vaak moeizamer. Door verminderde motoriek, het minder doorspoelen van het waterige speeksel, vergeetachtigheid ontstaan tandvleesontstekingen en kunnen tanden zelfs uitvallen.

Hiervoor zijn wel “tips en trucs”:

- iemand anders laten poetsen
- ondersteun de onderkaak bij het poetsen
- maak rustige poetsbewegingen met tijdige spoelpauzes
- gebruik een elektrische tandenborstel met schone, zachte borstels.

Er zijn gels en tandpasta's met een verhoogd fluoridegehalte (Colgate 5000 en voor 1x per week Elmex Medical gel) Na het poetsen dan niet spoelen. Wanneer poetsen niet meer goed gaat om tandvleesontsteking te voorkomen Perio Aid gebruiken (en eventueel opbrengen met een gaasje). Dit moet ook gebeuren om de slijmvliezen te verzorgen bij het dragen van een kunstgebit. Wanneer het tandvlees nog gezond is de tandeloze mond ook goed poetsen.

In ieder geval is het raadzaam minder suikerhoudend voedsel te nuttigen en het aantal eetmomenten te beperken.

Een kunstgebit moet goed worden onderhouden. Dit kan met handzeep (wel wasbak met water vullen of handdoek erin leggen om schade bij laten vallen te voorkomen). Het kunstgebit moet daarna droog worden bewaard.

Poetsinstructie

De (elektrische) tandenborstel moet goed in een hoek van 45° op het tandvlees worden gezet en van de tanden goed alle vlakken (ook achter in de mond) borstelen.

Een instructiefilmpje is te vinden op: <https://www.youtube.com/watch?v=7m-ANfumGG8>

Wanneer de borstel hanteren moeilijk gaat is er een speciale borstel te bestellen via internet, de Collis Curve. En met tape rondom de greep of een tennisbal kan de grip van een gewone borstel worden verbeterd.

Een geschikt poetsmoment is 60-90 minuten na de medicatie. Een frequenter bezoek aan tandarts/mondhygiëniste (iedere drie maanden) is aanbevolen.

Tandartsbezoek met een tremor

Wat als je een tremor hebt/krijgt bij het boren of tijdens een verdoving?

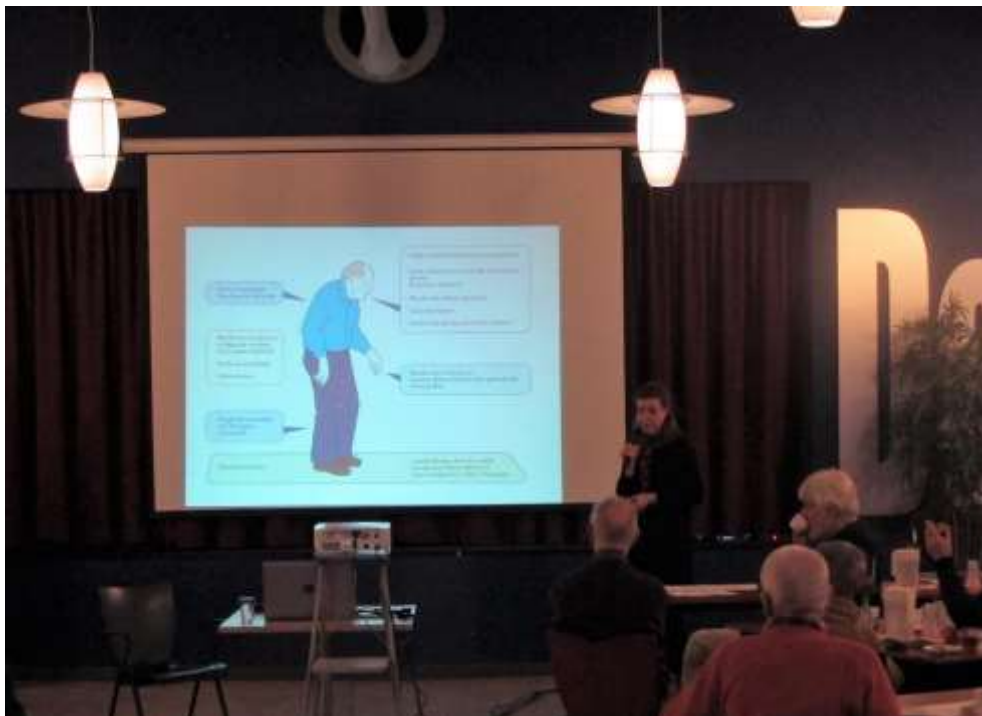
Tips:

- afspraak in de ochtend (60-90 minuten na medicatie)
- verlagen stress/angst: neem familie/kennis/vriend mee
- tijdig op afspraak zijn, bezoek vooraf toilet
- vraag tandarts uit te leggen wat die gaat doen
- assistente ondersteunt en fixeert
- zo nodig behandeling onder narcose
- gebruik “bijtblokje” mogelijk
- bij angst voor verslikken stoel niet lager dan in hoek van 45°, vragen om rubberdam en frequenter laten afzuigen.

Aandachtspunten voor de tandarts (neem deze eventueel mee naar uw tandarts)

- Starten met zich voor te stellen
- Gebruik ja/nee vragen
- Leg procedures vooraf uit (i.v.m. angst)
- Simpele woorden, korte zinnen, duidelijk praten
- Patiënt zo min mogelijk gezichtsexpressie laten gebruiken
- Maak contact met patiënt
- Niet te veel informatie in 1 keer geven (verminderde cognitie)
- Betrek verzorgers/kennissen bij behandelbeslissingen
- Let op verhoogd risico orthostatische hypotensie! Niet te snel opstaan na de behandeling!
- **LET OP ANESTHESIE (VERDOVING) I.V.M. HYPERTENSIE**
- iedere 3 maanden controle
- Stel realistisch behandelplan op
- Tandarts moet specialist contacteren over stadium/interferenties Parkinson
- Bij patiënt met Deep Brain Stimulation geen diathermie toepassen
- Niet te lange afspraken maken
- Niet richten tot de begeleider maar tot de patiënt.

Zoals de lezer van dit verslag al heeft constateren heeft Lotte Dielis de bezoekers van het Parkinson Café Nijmegen heel veel informatie en goede tips kunnen geven en zijn er veel vragen beantwoord. De meeste bezoekers waren – net als ik – zeer verrast dat er nog zoveel komt kijken bij Parkinson en mondverzorging!

Tekst en foto's: Hilde Wijngaards-Berenbroek